

Европейска кохезионна политика в България

BG

Европейският съюз (ЕС) се състои от 27 държави-членки, съставляващи общност и единен пазар от 493 милиона граждани. Между тези страни и техните 271 региона обаче продължават да съществуват големи икономически и социални различия. Европейската кохезионна политика е в центъра на усилията за подобряване на конкурентната позиция на Съюза като цяло и на неговите най-слаби региони в частност.

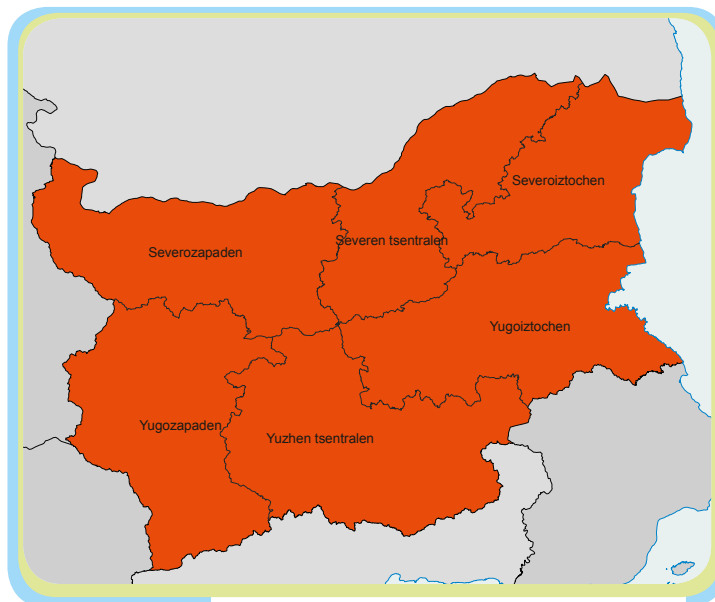
Чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд (ЕСФ), известни също като Структурни фондове, както и чрез Кохезионния фонд той инвестира в хиляди проекти във всички региони на Европа за постигане на своята основна задача: да насърчава икономическото и социалното сближаване чрез намаляване на тези различия между държавите-членки и регионите. С бюджета си от **347 млрд. евро** за 2007–2013 г. Кохезионната политика е най-големият единичен източник на финансово подпомагане на равнище ЕС за вложения в растеж и работни места, предназначени да позволят на *всички региони* ефективно да се конкурират на вътрешния пазар.

Предизвикателствата, пред които са изправени регионите на Европа, обаче се променят с времето, променя се и политиката. На фона на мащабната промяна в Съюза вследствие разширяването му и растящата глобализация, на загрижеността във връзка с доставките на енергия, демографския спад, промените в климата и в последно време световната рецесия, политиката се променя в отговор на тези нови реалности.

ВЪЗДЕЙСТВИЕ И РЕЗУЛТАТИ ОТ КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКАТА В БЪЛГАРИЯ

След присъединяването си към Европейския съюз едва пред 2007 г. това е първият случай, в който България има възможност да ползва средства от Общността в рамките на Кохезионната политика. Първоначалните проучвания сочат, че програмите по Кохезионната политика в България може съществено да допринесат за цялостно нарастване на брутния вътрешен продукт (БВП) от порядъка на 15 % към 2020 г. По оценки от предварителната работа към 2013 г. програмите по Кохезионната политика ще спомогнат за нарастване на:

Кохезионна политика за 2007–2013 г.

Региони по цел „Сближаване“

- БВП на глава от населението до 51 % от средното ниво за ЕС.
- Процента на заетост до 64 % в сравнение с 56 % през 2005 г.
- Разходите за изследвания и развойна дейност (ИРД) от 0,4 до 1,15 % от БВП през 2013 г.

БЪРЗ ПРЕГЛЕД НА ПОСТИЖЕНИЯТА

Очаквани резултати от средствата, заделени по Кохезионната политика в България:

- Принос в увеличаването на БВП с 15 % до 2020 г.
- Включване на повече хора в трудовата заетост.
- Увеличаване на инвестициите в изследвания и развойна дейност.

Европейски съюз
Политиката на Сближаване

ЕВРОПЕЙСКИ ИНВЕСТИЦИИ В БЪЛГАРИЯ – 2007–2013 Г.

За периода 2007–2013 г. за България са заделени общо близо **6,9 млрд. евро**, 6,7 млрд. евро по цел „Сближаване“¹ и 179 млн. евро по цел „Европейско териториално сътрудничество“. България има 7 програми: „Административен капацитет“, „Конкурентоспособност“, „Околна среда“, „Развитие на човешките ресурси“, „Регионално развитие“, „Транспорт“ и „Техническа помощ“.

СРЕДСТВА ЗА БЪЛГАРИЯ, В МЛРД. ЕВРО, 2007–2013 Г.

Цел	Фонд	ЕС	Собствени държавни	Общо
Сближаване	КФ	2,3	0,6	2,9
	ЕФРР	3,2	0,6	3,8
	ЕСФ	1,2	0,2	1,4
Общо „Сближаване“		6,7		
Общо „Европейско териториално сътрудничество“*	ЕФРР	0,2	-	0,2
ОБЩО		6,9	1,4	8,3

Числата са закръглени нагоре

* Във всяка програма за териториално сътрудничество се включват най-малко 15 % съфинансиране от всяка участваща държава-членка.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЛИСАБОНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАСТЕЖ И РАБОТНИ МЕСТА

Обновеното издание на Лисабонската стратегия на Съюза от 2005 г. имаше за цел да подсили конкурентната позиция на регионите от ЕС в световната икономика, като постави растежа, заетостта и конкурентоспособността на челно място в дневния ред на Съюза. За периода 2007–2013 г. Европейската кохезионна политика придава все по-голямо значение на постигането на т.нар. „цели от Лисабон“.

НАЙ-СЪЩЕСТВЕНОТО ЗА 2007–2013 Г.

- 2,8 млрд. евро за опазване на околната среда и инвестиции в предотвратяването на рискове и енергетиката.
- Близо 2 млрд. евро за подобряване на транспортната инфраструктура, което включва модернизиране на 2100 км пътища.
- 850 млн. евро за изследвания и иновации.

Програмите на България по Кохезионната политика ще дадат силна подкрепа на Дневния ред от Лисабон, тъй като 61 % от средствата по цел „Сближаване“ са заделени за имащи отношение дейности.

ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА В БЪЛГАРИЯ ЗА 2007–2013 Г.

Подобряването на транспортната инфраструктура и достъпа до всички райони е първостепенен приоритет. За намаляване на големия дефицит на инфраструктура в страната ще се изразходват близо 2 млрд. евро (съставляващи 30 % от цялата отпусната сума). Приоритетните проекти по Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) имат за цел изграждане на 248 км автомагистрала. С помощта на фондовете трябва да бъдат подобрени над **2100 км пътища** и **780 км жп линии**.

Планира се в **научни изследвания и иновации** да бъдат вложени около 850 млн. евро. Очаква се тези средства да предизвикат създаването на 110 проекта, изграждащи връзки между научните организации и промишлеността, разкривайки в крайна сметка около 300 работни места за изследователи.

Общо 320 млн. евро ще се изразходват за **подпомагане на бизнеса**. Поет е ясен ангажимент за прилагане на методи за финансов инженеринг, съчетаващи безвъзмездна помощ и заеми, като близо 200 млн. евро са заделени за инициативата JEREMIE (Съвместни европейски ресурси за микро-, малки и средни предприятия). С тези средства се очаква да се подпомогнат **поне 1100 проекта**, които да донесат около 570 млн. евро допълнителни инвестиции.

67 млн. евро ще бъдат отделени за развитие на **съвременни широколентови мрежи за връзка и електронни услуги** за фирмите и гражданите.

Над 370 млн. евро ще бъдат вложени в мерки по заетостта, в т.ч. за квалификация и обучение.

2,8 млрд. евро (42 % от отпуснатите средства) са заделени в подкрепа на **проекти по околната среда, предотвратяването на рискове и енергетиката**. Машабната инвестиция е предназначена да помогне на България да изпълни правилата на ЕС по околната среда и да се справя с предизвикателствата по промените в климата.

ЕС – НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ

Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз бе създаден след наводненията, от които пострада Централна Европа през лятото на 2002 г. Той предоставя спешна помощ на държави-членки и присъединяващи се страни в случаи на големи природни бедствия.

През 2005 г. България понесе щети на стойност 222 млн. евро след наводненията през пролетта и по-късно на стойност 237 млн. евро след наводненията през лятото. Фонд „Солидарност“ отпусна на България помощ от 9,7 млн. евро и от 10,6 млн. евро.

¹ Цел „Сближаване“ се отнася за региони, характеризирани се с ниски равнища на БВП и заетост, където БВП на глава от населението е под 75 % от средното ниво за ЕС, както е бил между 2000 и 2002 г. Тя важи за 99 региона, представляващи 35 % от населението на ЕС-27, и трябва да създаде благоприятни условия за растеж и водещи към сближаване в реално време в най-слабо развитите държави-членки и региони. Следва да се отбележи, че развитието на селските райони и политиката по рибарството са отделни политики и не са част от настоящата брошура.

● СЪЗДАВАНЕ НА МОСТОВЕ МЕЖДУ СЪСЕДИТЕ

В днешна Европа стопанският успех често зависи от способността на отделния регион да създава връзки за сътрудничество с други региони. Сътрудничеството и обмяната на опит между регионите могат да станат отключващ фактор за насърчаване на динамичния и ориентиран към бъдещето процес на регионално развитие. На ЕС предстои да играе важна роля в организирането и подпомагането на такива партньорства както между регионите от Съюза, така и със съседни региони извън него. Хилядите проекти, изпълнени в течение на много години по инициативата INTERREG, доказаха изгодите за регионите от работата в партньорство, от обмяната на идеи и намирането на нови и новаторски начини за използване на европейските инвестиции.

Целта „Европейско териториално сътрудничество“ ще се финансира чрез ЕФРР за периода 2007–2013 г. и ще подпомага програми за трансгранично, международно и междурегионално сътрудничество за насърчаване на региони и градове от целия ЕС и извън него да работят заедно и да се учат едни от други.

В България има 6 програми за териториално сътрудничество (участие на ЕФРР в рамките на цел „Европейско териториално сътрудничество“: 179 млн. евро): 2 програми

за трансгранично сътрудничество с други държави-членки на ЕС, 3 трансгранични програми с държави-кандидатки и потенциални кандидати в рамките на Инструмента за предприемаческа помощ (ИПА) и 1 международна програма. Освен това България участва във всички 4 програми за междурегионално сътрудничество (общ бюджет за всичките 27 държави-членки на ЕС: 443 млн. евро)²: INTERACT II, URBACT II, ESPON/ORATE и INTERREG IV C.

² INTERREG IV C насърчава обмяната на опит и добри практики между регионите, URBACT – тематичните градски мрежи, INTERACT – подкрепата за организация за управлението на програми за сътрудничество, а ESPON – мрежата за наблюдение на планирането устройството на територията.

*Строеж на трансграничен път
между България и Гърция*

България

6,9 млрд. евро за
периода 2007–2013 г.

**Стимулиране на
растежа, заетостта и
конкурентоспособността**

Регионалната политика по места

МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ЛЕТИЩЕ СОФИЯ

Реконструкцията, разширяването и модернизацията на летище София са връхна точка на много години планиране, започнало с Генералния план за развитие на летището от 1995–1996 г., основни елементи на който бяха сградата на новия пътнически терминал и новата успоредна писта. Въпреки сложността и мащаба на този проект той бе доведен до успешен край през 2008 г. Целите на проекта бяха да се осигурят съвременни съоръжения за обслужване на нарастващия въздушен трафик и за изпълнение на международните препоръки за безопасност и сигурност. Понастоящем двата терминала на летище София обслужват над 3 млн. пътници годишно. През последните години трафикът бързо нараства (с 18 % през 2008 г. в сравнение с предишната година) и се очаква тази тенденция да продължи в резултат на влизането на България в ЕС. Новият терминал е с проектен капацитет от 2,6 млн. пътници годишно, 20 движения на самолети във върхов час и 26 000 т товари годишно. Сградата на новия пътнически терминал и съпътстващата инфраструктура (ръкави за слизване и качване на пътници, пътеки за рулиране и паркинг за коли) бяха финансирани от Кохезионния фонд с до 45 млн. евро (37 % от стойността). Останалата част от бюджета, оценяван на 135 млн. евро, бе финансирана със заем от Европейската инвестиционна банка в размер на 60 млн. евро и собствени средства на България.

КОМБИНИРАН ПЪТЕН И ЖЕЛЕЗОПЪТЕН МОСТ НА Р. ДУНАВ, МЕЖДУ ВИДИН В БЪЛГАРИЯ И КАЛАФАТ В РУМЪНИЯ

При подготовката за присъединяване към ЕС Инструментът за предприемаческа структурна политика (ИСПА) и Кохезионният фонд финансираха построяването на трансграничния комбиниран пътен и железопътен мост на р. Дунав, между Видин в България и Калафат в Румъния. Връзката ще улесни увеличаващия се трафик и търговия между Югоизточна Европа и Турция, и Централна Европа. Освен това инвестицията ще спомогне за създаване на икономически растеж, заетост и икономии на време при движението по шосе на големи разстояния и също така ще намали експлоатационните разходи. Общата стойност на проекта бе 234 млн. евро, с участие на ЕС със 70 млн. евро. За повече информация се свържете с Министерството на транспорта или <http://www.mt.government.bg>

ПРОЕКТ ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ В РУСЕ

Русе е град със 160 000 жители и пристанище на р. Дунав. Проектът – в момента в процес на разработка – включва рехабилитация и разширение на ВиК мрежата, както и строителство на крайно необходима пречиствателна станция за отпадъчни води. Основните цели на този проект са опазване на околната среда чрез намаляване на замърсяването на р. Дунав, подобряване на надеждността на водоснабдяването и ефективното използване на водните ресурси. Общата стойност на проекта е 46,8 млн. евро, с участие на ЕС с 35 млн. евро.

За повече информация:

Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Дирекция „Европейски инфраструктурни проекти“
Уебсайт <http://www.mrrb.government.bg>

СМЕТИЩА – ИЗГРАЖДАНЕ НА ПЕТ РЕГИОНАЛНИ ДЕПА ЗА ОТПАДЪЦИ

Този проект включваше изграждане на 5 нови регионални депа за отпадъци, предназначени да заместят 100 съществуващи сметища. Той е част от Българската национална програма за управление на дейностите по отпадъците, целта на която е да се изградят или реконструират 37 регионални депа за отпадъци и да се намали мрежата за твърди отпадъци от съществуващите 700 сметища до около 50 нови депа за отпадъци. Сред другите цели са:

- Осъществяване на управление на твърдите отпадъци, което да е в пълно съответствие с европейските и българските правила, и по този начин избягване на евентуални вреди за околната среда от старите замърсени и нерегламентирани сметища.
- Намаляване на замърсяванията, причинени от отпадъците изхвърляни в р. Дунав и басейна на Черно море.
- Закриване на някои от най-старите и замърсени сметища и рехабилитация на някогашни сметища.

Общата оценка за стойността на проекта бе 54,5 млн. евро, с участие на ЕС с 41 млн. евро.

За повече информация:

Министерство на околната среда и водите
Дирекция „Европейски фондове за околната среда“
Уебсайт <http://www.moew.government.bg/>

Допълнителна информация

Регионална политика на ЕС
http://ec.europa.eu/regional_policy/

Кохезионна политика в България
http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/bulgaria/index_bg.htm

Национален уебсайт
<http://www.eufunds.bg>

Европейски социален фонд
<http://ec.europa.eu/social/>

Откриване на по-добър начин за управление на водата и отпадъците